

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

دلالت اخبار بر تفصیل در شک رافع

جلسه ۴۷۲

استاد شفیعی

خلاصه بحث گذشته

در مورد حجیت استصحاب تفصیلاتی بیان شده.

برخی از اعلام: اخبار فقط دال بر حجیت استصحاب در شبهات موضوعیه است.

برخی گفته اند: شامل مطلق شبهات می شود.

برخی: فقط در شک در رافع حجت است.

برخی: فقط در شک در رافع؛ و نه رافعیات رافع حجت است.

مصنف و مرحوم آخوند: استصحاب مطلقا حجت است، خواه شبهات حکمیه باشد یا موضوعیه، یا شک

در مقتضی باشد یا شک در رافع.

مراد از نقض

مراد، رفع امر ثابت است؛ یعنی یقین سابق قابلیت استمرار دارد، لکن در حدوث رافع شک می شود.

اجرای استصحاب در این مورد دال بر عدم حدوث و بالنتیجه بقاء متیقن است.

پس ظاهر اخبار مشتمل بر شک در مقتضی نیست، زیرا در چنین شک، قابلیت بقائش محرز نیست.

توضیح مراد شیخ

نقض در لغت: رفع هیئت اتصالیه است.

قطعا مراد اخبار، معنای حقیقی نیست؛ زیرا بحث در مورد مشکوک است و با وجود شک، دیگر متیقن

استمرار نداشته و هیئت اتصالیه ی متیقن از بین می رود، پس متیقن نقض شده و دیگر معنا ندارد امام علیه السلام

بگوید: نقض نکن.

معانی مجازی نقض:

۱. مطلق رفع ید از شیء و ترک عمل به آن؛ چه آن شیء ثابت باشد یا نه، پس این منقوض عام است و شامل هر یقینی می‌شود.

۲. مراد از نقض، رفع امر ثابت است؛ رفع یقینی که قابلیت استمرار دارد. معنای دوم اقرب به معنای حقیقی، و ظاهر از اسناد نقض است.

رجحان بین معنای مجازی

مصنف: ظاهر، رجحان معنای دوم بر معنای اولی است.

قرینه‌ی رجحان: مناسبت حکم با موضوع است.

مثال: «لا تضرب أحدا» ضرب، قرینه می‌شود بر اختصاص داشتن متعلقش به احياء.